

CATALUNYA DINS LA CORONA D'ARAGÓ (segles XIII – XV)

Pàg. 78

1.- Quins territoris va conquerir la Corona d'Aragó ?

2.- Què va passar a finals del segle XIV ?

Pàgs. 80-81

1.- Què era el catarisme ?

2.- Què va fer el papa Innocenci III a començaments del segle XIII ?

2b.- Com va acabar aquest conflicte ?

3.- Per què a mitjans del segle XIII els reis de la Corona d'Aragó varen orientar les seves conquestes vers el sud peninsular i vers la Mediterrània ?

- 4.- Quines altres causes expliquen aquest canvi ? (3)
 5.- Per què l'objectiu dels mercaders i nobles catalans van ser les illes Balears ?

6.- Qui va prendre la iniciativa en la conquesta de València ?

7.- Quin rei va participar en aquestes conquestes ? ...

8.- Qui es va quedar amb les terres de Mallorca i València ?

9.- Què va passar amb els musulmans de Mallorca ?

10.- Qui va repoblar Mallorca ?

11.- Què va passar amb els musulmans de València?

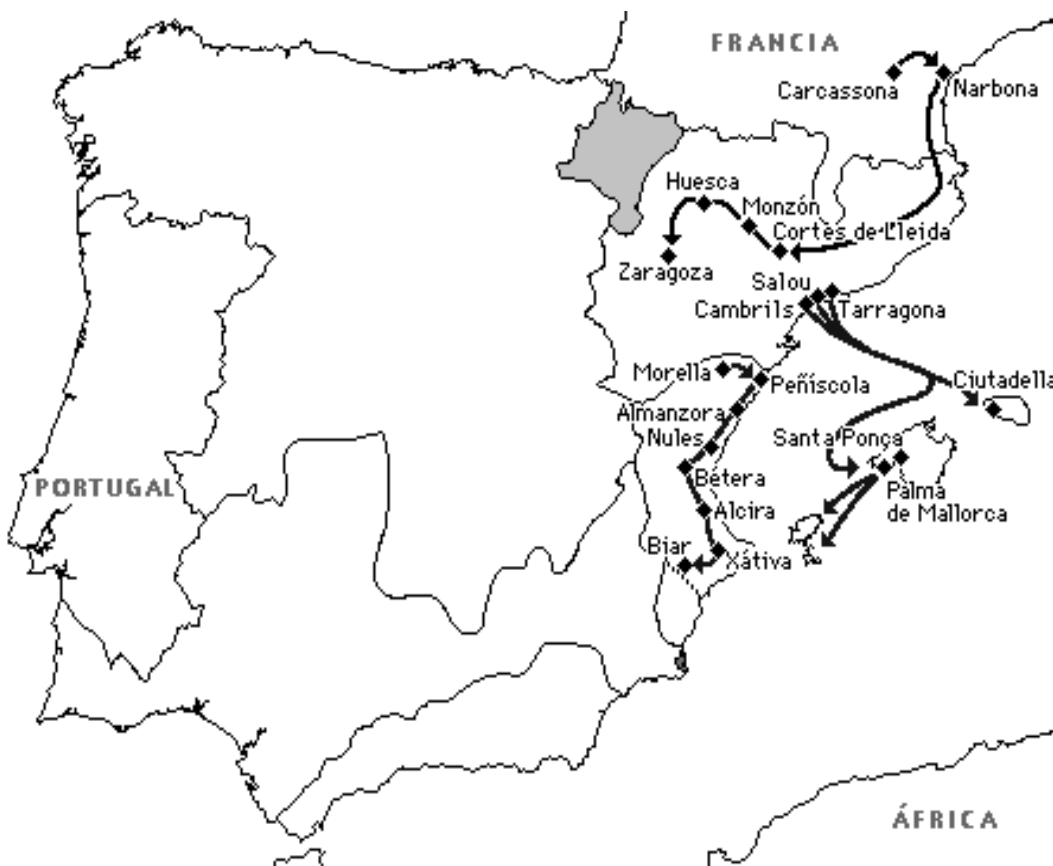
12.- Qui va repoblar València?

13.- Llegeix el text de la Capitulació de València i contesta:

a. Identifica els dos personatges del text .

b. Quin acte duen a terme ?

c. A què es compromet cada un ?

- 14.- Pinta el mapa i assenyal amb colors diferents:
 Navarra (lila)
 Portugal (marró)
 Corona de Castella (groc)
 Regnes de taifes (verd fosc)
 Regne de Granada (verd clar)
 Corona d'Aragó (vermell)
 València i Mallorca (taronja)

Ressegueix amb vermell el camí que varen seguir les conquestes de Jaume I

14.- Qui va donar suport a l'expansió mediterrània ?

15.- Quins territoris va ocupar la Corona d'Aragó a la Mediterrània ?

16.- Quins dos elements van ajudar a les conquestes ?

Pàgs. 82-83

1.- Quins canvis es varen produir a l'agricultura catalana a partir del segle XIII ?

2.- Quins eren els conreus més importants?

2b.- Quins animals es criaven?

3.- Com es desenvolupava l'activitat artesanal a les ciutats ?

4.- Quines activitats industrials es desenvolupaven a Catalunya?

5.- Quina importància tenia el comerç?

6.- Quins productes s'intercanviaven en les rutes comercials ? (compraven i venien)

7.- Què eren les drassanes ?

8.- Què eren els consolats de mar ?

9.- On es recollien les lleis que feien servir els navegants i els mercaders ?

Pàgs. 84-85

1.- A on vivia la població catalana al segle XIV ?

2.- Com era la societat catalana ?

3.- Qui eren els privilegiats a la societat catalana ?

4.- Quins grups podíem distingir entre els nobles ?

5.- Com era la burgesia ?

6.- Què eren els pagesos de remença? Per què es deien així ?

7.- Quin era el grup més nombrós entre els habitants de la ciutat ?

8.- A què es dedicaven els esclaus ?

9.- Qui eren els mudèjars ?

10.- Per què molts jueus es varen instal·lar a Catalunya al segle XIII ?

11.- A què es dedicaven ?

12.- Què eren els calls ? Quines característiques tenien ?

13.- Què eren els pogroms ? Per què es van produir ?

14.- A què es varen veure obligats els jueus davant aquests fets ?

15.- Qui eren els conversos ?

16.- Quina funció té la sinagoga ?

Pàgs. 86-87

1.- Quina estructura tenia el regne de la Corona d'Aragó ?

2.- Quins territoris en formaven part ?

3.- Què havia de fer el rei abans de prendre possessió del càrrec ?

4.- Qui governava el territori en absència del rei ?

5.- Qui formava la cort reial ?

6.- A on es situava la cort reial ?

7.- Quins estaments formaven les Corts?

8.- Quins poders tenien les Corts ?

9.- Què era la Generalitat ? Qui en formava part ?

10.- Quines facultats tenia ?

11.- En què consistia el pactisme ?

Pàgs. 88-89

- 1.- Què va passar a mitjan segle XIV ?

- 2.- Què va ser la Pesta Negra ?

- 3.- Quines conseqüències va tenir ?

- 4.- Com van reaccionar els senyors feudals ?

- 5.- Què va passar a les ciutats?

- 6.- Què es va decidir al Compromís de Casp ?

Pàgs. 90-91

- 1.- Per què es varen revoltar els pagesos ?

- 2.- A qui va ajudar el rei? Per què ?

- 3.- Com es va acabar aquest conflicte ?

4.- Quins bàndols es van enfrontar a la guerra civil catalana ? Amb quins suports comptava cadascun ?

5.- Què volia el rei ?

Pàgs. 92-93

1.- Quines són les característiques de l'arquitectura gòtica catalana ?

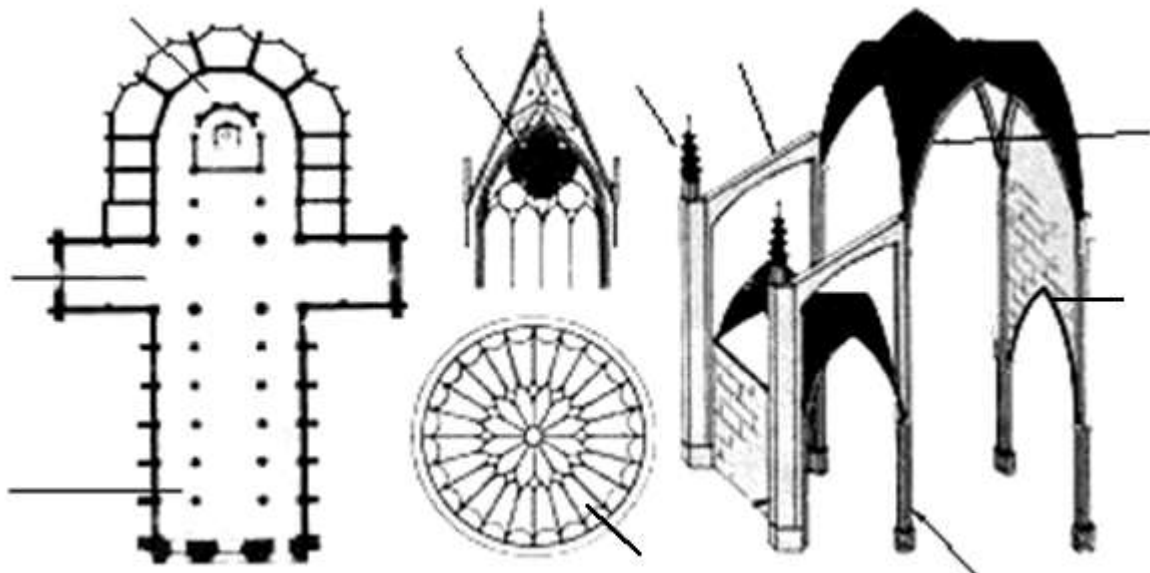

2.- Escriu el nom de 3 edificis religiosos importants.

3.- Quins són els edificis més importants del gòtic civil ?

4.- Què és un retaule ?

7.- Completa : **transsepte – rosassa – pinacle – arcbotant – pilar – girola – vidriera – volta de creueria (ogival) – planta de creu llatina – arc apuntat**

8.- Després de llegir les característiques de l'arquitectura gòtica catalana, identifica la foto de la catedral de Santa Maria del Mar de Barcelona.

SINTETITZA

1.- Quina expansió territorial va dur a terme el rei Jaume I ? Quins nous territoris va incorporar al seu regne ?

2.- Quines eren les activitats econòmiques principals dels habitants de la Corona d'Aragó? Quins grups socials hi havia ?

3.- Què era el pactisme ?

4.- Quin paper tenien les Corts ?

5.- Què va ser la guerra civil catalana ? Quins sectors va enfrontar ?

6.- Quines varen ser les causes de la crisi econòmica i demogràfica dels segles XIV i XV ?

La força de xoc dels monarques catalans

Almogàver significa, en àrab, «el que fa incursions». En els seus orígens (segle XIII), els **almogàvers** eren mercenaris al servei dels monarques catalans que feien incursions a les terres musulmanes frontereres amb la Corona catalanoaragonesa. Amb el temps, aquests soldats foren considerats una de les millors infanteries de l'Edat Mitjana i derrotaren enemics poderosos com els francesos, els turcs i els bizantins.

El seu lleuger equipament els donava una gran mobilitat. Eren capaços de derrotar enemics molt superiors numèricament perquè, en comptes de plantejar atacs frontals, optaven per fer emboscades nocturnes. Altres claus per explicar la seva efectivitat són l'excel·lent estructura de comandament, la fèrria disciplina i l'absoluta manca d'escrúpols que els caracteritzava.

L'expedició a Sicília

Pere II el Gran envià 15 000 almogàvers a lluitar contra els francesos a **Sicília** l'any 1282. La primera impressió que van causar als sicilians fou pèssima: anaven bruts, esparracats, sense escuts ni armes llargues. Els sicilians, però, testimoniaren l'aclaparadora derrota que els almogàvers infringiren als francesos: *«feren tal carnisseria que meravella»*, explica

Ramon Muntaner en la seva crònica.

Acabada la guerra a Sicília, van acceptar l'oferta de l'emperador bizantí Andrònic II per ajudar-lo en la seva lluita contra els **turcs**. La victòria almogàver sobre els turcs fou ràpida i contundent; les cròniques narren que s'arrasà el campament enemic i no es deixà amb vida cap home més gran de deu anys.

La força dels almogàvers va fer que els bizantins temessin que Roger de Flor, cabdill almogàver, aconseguís el control de l'imperi. Per això el fill de l'emperador n'ordenà l'assassinat l'any 1305.

La venjança catalana

Com a represàlia per l'assassinat de Roger de Flor, la Companyia Catalana devastà, sota el comandament de Berenguer d'Entença, el **territori bizantí**. En paraules del cronista, *«la companyia en va fer una venjança tan gran, amb l'ajuda de Déu, que mai se'n va fer cap d'igual»*. En el decurs de l'operació, els catalans enfonsaren les seves pròpies naus per evitar la temptació de fugir davant la superioritat numèrica bizantina.

Entre els grecs, el mot *català* esdevingué sinònim de «violent» i «sanguinari». Fins i tot, en alguns indrets de l'antic Imperi bizantí es crearen frases fetes com *«així caigués en mans dels catalans»*.

- 1.- Què significa el mot "almogàver" ?
- 2.- Qui eren els almogàvers ?
- 3.- Quines coses feien que poguessin derrotar als seus enemics ?
- 4.- Què varen fer els almogàvers a Sicília ?
- 5.- Per què no els hi agradaven als sicilians ?
- 6.- Per què l'emperador bizantí Andrònic II va demanar l'ajuda dels almogàvers ?
- 7.- Un cop els almogàvers varen aconseguir el triomf, que varen fer els bizantins ? Per què ?
- 8.- Com varen respondre els almogàvers davant aquest assassinat ?
- 9.- Quin significat té el mot "català" pels grecs ?

“Desperta ferro! és el crit que proferien els almogàvers quan entraven en batalla i s'explica pel costum que tenien de colpejar el terra, abans d'entrar en combat, amb el ferro de les espases fins a fer-ne saltar espurnes.”